

10° Missæ votivæ dici possunt de quolibet sancto certe canonizato, id est totius Ecclesiæ cultui proposito, sive per insertionem nominis ejus in Martyrologio Romano, sive per festum publicum, sive per actum summi Pontificis authenticum : de beato vero Missæ dici nequeunt extra locum, ecclesias, personas et dies a Pontifice determinata.

§ VIII. — Missæ defunctorum.

1° Sacrificium Missæ pro defunctis oblatum esse Apostolica traditione constat; testimonia enim Tertulliani et S. Aug. jam retulimus : idem habent S. Cyprianus, Epist. 66, prohibens ne oblatio fieret pro laico qui presbyterum ausus fuerat tutorem constituere; S. Epiphanius, Hæresi 75; S. Chrysost., Homil. 69 ad populum Antiochenum; Constitutiones Apost., etc.

2° In Sacramentariis S. Greg. et S. Gelasii, in veteri liturgia Gallicana, in Mozarabica, etc., speciales erant Missæ pro defunctis, pro sacerdote, pro abbate, pro nuper baptizato, pro laicis, etc.

3° Mos erat Missas hujusmodi die depositionis, die tertia, septima, trigesima et præsertim anniversaria celebrandi. S. Greg., Dialog. l. 4, cap. 55, abbati Pretioso præscripsit ut curaret sacrificium offerri pro monacho Justo defuncto per triginta dies continuos : hinc natus est ritus universalis et adhuc in multis locis perdurans, triginta celebrandi Missas pro defunctis. Non necesse est ut omnes sint *de Requiem*, nec ut ab eodem sacerdote celebrentur, nec communiter exigitur ut per triginta continuos dies sine intervallo dicantur.

4° Missæ defunctorum in suo genere sunt votivæ et ferme eisdem subjiciuntur regulis ac aliæ Missæ votivæ : privatæ vel etiam cantatæ dici nequeunt extra diem obitus, diem 3um, 7um, 30um et anniversarium, in festis aut feriis quibus aliæ Missæ votivæ prohibentur : si pro mortuo celebrandum sit, ad intentionem ejus offertur Missa de die.

Missæ major omnibus dominicis et festis de præcepto, præsentem corpore, cantari potest, exceptis duplicibus primæ classis celebrioribus quæ sequuntur, Nativitate Christi, Epiphania, prima die Paschatis et Pentecostes, festo Corporis Christi, Ascensione Domini, Dedicatione, Assumptione B. M. Virginis, festis S. Joannis Baptistæ, SS. Apostolorum Petri et Pauli, Omnium Sanctorum, Titularis ecclesiæ, S. Patroni, et festo alterius Sancti cum maxima solemnitate et concursu populi celebrato, ac ultimo Majoris Hebdomadæ triduo (*S. Rit. Cong. 29 januar. 1752 et 7 sept. 1816*). Si in his diebus faciendâ sit sepultura, *Officium ac preces mandatur recitari privatim. Ferraris, v^o Miss., art. 14, n. 88*. Idem habet *Merati*, ex decreto S. Congr. Rit. diei 5 julii 1698.

Die 23 maii 1835, S. Rit. Cong. pronuntiavit in festis Epiphaniæ Domini, SS. Corporis Christi, SS. Apostolorum Petri et Pauli, SS. Patronorum diocesis et parochiæ, cantari non posse, etiam in Galliis, Missam *de Requiem*, corpore præsentem, sed servandam esse Rubricam sicuti ante reductionem festorum, et extendendam ad dominicam ad quam transfertur præfatorum festorum solemnitas (*Romsée, t. I, p. 44; Gardell., t. VIII, p. 216 et 217*).

5° Contendit *Merati*, part. 1, tit. 5, pariter excipiendos esse dies sequentes, nempe primam Dominicam Adventus, feriam quartam Cinerum, primam dominicam Quadragesimæ, dominicam Palmarum cum tota Majori Hebdomada, et duobus diebus festa Resurrectionis et Pentecostes immediate sequentibus. Sed S. Congr. Rit. decreto diei 2 sept. 1741, apud *Ferraris*, ibid. n. 87, relato, statuit unicam Missam solemnem *de Requiem* celebrari posse, corpore præsentem, feria secunda, a fortiori, et tertia Paschæ et Pentecostes. Unde concludit *Ferraris* sola festa solemniora superius recensita excipienda esse.

6° Missæ privatæ *de Requiem* dominicis et festis duplicibus dici non possunt, etiam corpore præsentem. Sic S. Congr. Rit. resolvit die 10 jun. 1693.

Nec Missa parochialis, sive cantata seu major, sive prima seu minor, pro sepultura, corpore præsente, celebrari potest. Id prohibetur, et ex decreto S. Congr. Rit. 5 jul. 1698, et ex aliis apud *Merati* citatis in indice, n. 528.

7° Nulla Missa *de Requiem* celebrari potest ad altare ubi expositum est SS. Sacramentum, etiam in pyxide; sed ad aliud altare dici potest, dummodo oratio coram Sacramento non sit pro publica causa. S. Congr. Rit. 7 maii 1746. Congruentius est tamen ab hujusmodi Missarum celebratione abstinere, etiamsi ex præscripto testatorum celebrandæ essent. Eadem Congr. 27 aprilis 1697. In diebus dictis *Quadraginta Horarum*, Missæ defunctorum prohibentur per totam ecclesiam, etiam corpore præsente, quia oratio fit pro causa publica.

8° Missæ solemnes defunctorum de die tertio, septimo, trigesimo et anniversario obitus, quibus addendæ sunt Missæ cantatæ fundatæ, diebus determinatis affixæ, celebrari non possunt in duplicibus primæ vel secundæ classis nec diebus dominicis aut festis de præcepto; nec intra octavas Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paschæ, Pentecostes et Corporis Christi, ut ex variis S. Congr. Rit. decretis constat; nec vigiliis Nativitatis Domini et Pentecostes, nec feria IV Cinerum, nec tota Majori Hebdomada.

9° Si ergo dies tertia, septima, trigesima, vel anniversaria in unam ex his diebus prohibitis incideret, officium defunctorum, ex resp. S. Congr. Rit. 23 maii 1603, transferretur in diem sequentem non impeditam, vel anticiparetur cum eadem solemnitate, id est, unica oratione quæ dicta fuisset in ipsomet die et prosa *Dies iræ*. Dies tertia, septima et trigesima numerantur a die sepulturæ, et dies anniversaria a die obitus (*Gardell.*, t. III, p. 75 et 76, et *Cavalieri*, t. III, cap. 4, n. 7 et 8). Nec liceret, ex resp. S. Rit. Congr. diei 22 decemb. 1753, Missam de die applicare, ubi agitur de fondationibus.

10° Ubi vero agitur de Missis quotidianis defunctorum quæ per annum petuntur, si Rubrica Missas votivas per-

mittat, dicendæ sunt *de Requiem*, secus dicitur Missa de die ad intentionem defuncti. S. Congr. Rit. 2 septembris 1741.

11° In Missis quotidianis defunctorum, simpliciter cantatis aut non cantatis, tres dicuntur orationes, ut assignantur in Missali: « In Missis autem defunctorum » nulla fit commemoratio pro vivis; » Rubr. Missalis Rom. 2 part., tit. 7, n. 6: nec dicuntur *Communicantes* aut præfatio propria tempori, sed communia. In Missis vero de semiduplici, simplici, feria, etc., specialis dici potest oratio pro defunctis, vel pro uno defuncto: sed, ex decis. S. Congr. Rit. 2 decemb. 1681, in penultimo loco ponenda est, et nulla ex orationibus pro tempore assignatis omitti debet.

12° In Missis solemnibus aut privatis, diebus Commemorationis omnium fidelium defunctorum, obitus tertio, septimo, trigesimo vel anniversario celebratis, et in alia qualibet Missa solemnibus defunctorum, unica dicitur oratio, prout in Missali est determinata.

13° Quoties autem unica dicitur oratio, prosa *Dies iræ* non omittitur: in aliis vero Missis pro defunctis dicitur ad arbitrium sacerdotis, ut fert Rubrica.

14° Quædam omittenda sunt in Missis defunctorum, sive privatis, sive solemnibus: sciri ac observari debent omnes hac de re dispositiones Rubricæ.

Quæ inter omittenda non notantur, accurate servanda sunt: v. g., in initio evangelii celebrans librum et seipsum signat. In fine, loco *Benedicamus Domino*, semper dicitur *Requiescant in pace*, et non *Requiescat*, etiamsi pro uno celebraretur.

§ IX. — Missæ sponsalium.

1° S. Congr. Rit. per decretum 20 decembris 1783, a Pio VI approbatum, præcedens reformans decretum 3 maii 1761, sancivit Missam propriam pro sponso et sponsa celebrari posse etiam in festo duplici, sive minori, sive majori, per annum, non tanten in festis primæ et secundæ classis, nec in dominicis et festis de præ-

cepto. Alio decreto, diei 28 febr. 1818, a Pio VII 3 martii sequentis approbato, declaravit Missam pro sponso et sponsa, juxta præfatum decretum 1783 celebratam, «esse» votivam privatam, proindeque semper celebrandam » sine hymno Angelico et Symbolo, cum tribus orationibus, prima videlicet ejusdem Missæ votivæ propria, » ut habetur in fine Missalis, secunda et tertia diei » currentis.... *Benedicamus Domino* in fine et ultim. » evang. S. Joan. » *Gardell.*, t. VI, p. 56.

2° Eadem S. Cong. per aliud decretum 20 april. 1822, quædam suborta resolvens dubia, respondit Missam votivam pro sponso et sponsa dici non posse diebus festa duplicia excludentibus, v. g., intra octavam Epiphaniæ et alias octavas similiter privilegiatas, ac consequenter si his diebus benedicendæ sint nuptiæ, dicendam esse Missam de die cum commemoratione nuptiarum. *Gardell.*, t. VII, p. 99.

In Missis votivis de sponsalibus dicitur præfatio de tempore vel de octava occurrente.

§ X. — Missæ coram exposito SS. Sacramento.

1° «Missam in altari majori, ubi est expositum publice SS. Sacramentum, non licet celebrare, præsertim si in ecclesia adsint alia altaria in quibus celebrari possit;» Decret. S. Congr. Rit. 9 aug. 1670. Excipitur in Const. Clementis XI, 20 januarii 1705, Missa pro exponendo et reponendo SS. Sacramento sub precibus Quadraginta Horarum. Si cantanda sit alia Missa, durante expositione, in alio altari cantari debet. *A fortiori* Missæ privatæ in altari expositionis dici nequeunt. Id stricte servatur Romæ.

2° In Missis de die, non tamen de festo primæ aut secundæ classis, coram sanctissimo Sacramento exposito celebratis, fieri potest commemoratio SS. Sacramenti per orationem quæ post orationes ad Missam diei pertinentes ponitur, si Missæ sint privatæ et expositio fiat ob causam publicam. In festis autem cujusvis gradus semper fieri debet dicta commemoratio ad Missas can-

tatas eodem ordine, et si duæ tantum sint orationes, sub unica conclusione. *Romsée*, t. I, pag. 18 et 19.

Ex Instructione Clementis XII, pro urbe Roma, diei 1° septemb. 1730, dicta commemoratio est de præcepto in Urbe etiam ad Missas privatas, non exceptis festis primæ et secundæ classis. Extra Urbem remanet facultativa in Missis privatis, quæ non sunt primæ vel secundæ classis.

Advertit *Gardellini*, in Instruct. Clement. XII, t. VI, p. 106, prohibitionem commemorationis in festis primæ et secundæ classis non intelligendam esse de diebus commemorationes non excludentibus, ut prima Domin. Adv., prima Domin. Quadragesimæ, die Cinerum, etc.

Missæ votivæ, tempore expositionis, nullo gaudent privilegio. Romæ dicendæ sunt de SS. Sacramento, si Rubricæ permittant; extra Romam aliæ Missæ votivæ dici possunt, Rubricis permittentibus. In utroque casu, sine *Gloria et Credo*, nisi, ob gravem causam, celebrentur sollemnes.

3° Missa pro expositione venerandi Sacramenti debet esse votiva de SS. Sacramento, quæ habetur in fine Missalis, non vero Missa de festo Corporis Christi, nisi infra ejus octavam; aut si Rubrica Missam votivam non permittat, dicitur Missa diei cum commemoratione SS. Sacramenti.

4° Missæ de SS. Sacramento fundatæ, diebus Missas votivas non excludentibus dicuntur votivæ de SS. Sacramento: aliis diebus celebratur Missa de die cum commemoratione SS. Sacramenti.

5° Apprime sciendum est quid omittendum et quid addendum sit in celebranda Missa coram venerabili Sacramento.

ARTICULUS QUINTUS.

DE LOCO UBI MISSA CELEBRARI POTEST.

Pauca dicenda sunt de origine ecclesiarum, de earum forma, consecratione, pollutione, reconciliatione et ne-

cessitate; de imaginibus, reliquiis sanctorum, campanis et aqua benedicta.

§ I. — De ecclesiarum origine.

1° In ipsis religionis christianæ incunabilis specialia exstiterunt loca ubi fideles conveniebant ad frangendum panem: *Una sabbati, cum convenissemus ad frangendum panem*, Act. XX, 7; *Convenientibus ergo vobis in unum, jam non est cœnam Dominicam manducare*, I Cor. XI, 20. 2° Testimoniis veterum Patrum, puta Origenis, Tertull., Eusebii, Constit. Apost., etc., Christiani habebant domos ad cœtus religiosos destinatas: eas non vocabant templa, quia nomen istud magnis ædificiis cultui falsorum deorum consecratis proprium erat; sed illas per nomen suæ congregationis designantes, appellaverunt ecclesias.

§ II. — Forma ecclesiarum.

1° Dubitari non potest quin ante persecutionem Diocletiani, anno 303 præcipue furentem, Christiani multas habuerint ecclesias solis muneribus ecclesiasticis destinatas, ut expresse testantur Eusebius, Hist. eccl. I, 8, cap. 1; S. Optatus, I, 2, cap. 20; et auctor Const. Apost. saltem in quarto sæculo scribens, formam ecclesiarum, tanquam ab Apostolis determinatam, describit in I, 2, cap. 57: « Primo quidem, *inquit*, ædes sit oblonga, ad Orientem » versa, ex utraque parte pastophoria versus Orientem » habens, et quæ navi sit similis. »

2° Erat ergo 1° oblonga sicut navis, et inde præcipua pars ejus semper vocata est navis, gallice *nef*. Plurimæ tamen ædificatæ sunt ecclesiæ a Constantino et a S. Helena, rotundæ vel octogonæ, v. g., in Bethleem, in monte Olivarum, Antiochiæ; octogona est etiam celebris capella, curante Carolo Magno, in loco suæ residentię exstructa, adhuc existens, cujus cognomen habuit civitas vulgo dicta *Aix-la-Chapelle*. 2° Ad Orientem versa. Vetustissimus enim et generalis fuit mos Christianorum respiciendi Orientem in orando, quia Christus vocatur *Oriens*, *Sol justitiæ*; et sol oriens est imago Christi, qui

est vera lux mundum illuminans. Nonnullæ tamen, in maxima antiquitate, exstiterunt ecclesiæ contrarium habentes situm, ut refert Socrates, Hist. I, 4, cap. 22, de Ecclesia Antiochiæ Syriæ, cujus altare Occasum spectabat. Talis etiam fuit Ecclesia S. Sepulcri ab Eusebio, I, 3, cap. 37, descripta. Hinc ecclesiæ ad Orientem communiter vertuntur, sed nulla lex hunc præscribit situm. 3° Pastophoria apud Græcos idem significant ac sacristiæ apud nos. 4° In duas partes cancellis separata erat ecclesia: pars superior, versus Orientem, dicebatur sanctuarium: in medio erat solium episcopi, utrinque sedes presbyterorum ac diaconorum, populum respicientium et ante habentium altare, sæpe vocatum *thusiasterium*. Pars ista erat elevata. Eandem formam nunc exhibent ecclesiæ quarum altare dicitur *à la romaine*. 5° In altera parte erant laici cum quibusdam inferioribus clericis; mulieres et viri erant separati, hi in australi et illæ in boreali latere navis sedentes. In medio erat locus elevatus in quo stans legebat lector. Ille locus dicebatur *ambo*, a verbo Græco *αναβαινω*, *ascendo*. 6° Duæ erant portæ laterales, una pro mulieribus cui præposita erat diaconissa, et altera pro viris ostiario commissa. 7° Quando spatium sufficiens erat, pueri utriusque sexus, virgines, viduæ et mulieres distincta habebant loca, et diaconus providebat ut ingredientium quisque locum suum peteret. 8° Postea, crescente numero monachorum qui publicis officiis in ecclesia assistebant, et prope sanctuarium collocabantur, majores fabricatæ et divisæ fuerunt naves: pars inferior, ubi sistebant pœnitentes diversorum graduum, catechumeni, energumeni, etc., dicta græce *ναρθηξ*, quamdam significans plantam qua olim magistri manus percutiebant puerorum ad corrigendum eos: huic voci respondet vox latina *ferula*, unde vox gallica *fêrule*, bene nota. Illa ecclesiæ pars dicta est *ναρθηξ*, aut *ferula*, quia eis destinata erat qui ab Ecclesia plebentur, vel sub *ferula* ejus erant constituti: appellata est etiam *πρωνας*; id est *pronavis*, *avant-nef*: unde vox gallica *prône*, ut supra diximus. Apud Latinos ecclesia in tres partes, sicut

hodie, similiter erat divisa, videlicet in sanctuarium, chorum et navem. 9° Tres erant portæ: una tantum exterior, quæ dicebatur Magna, per quam intrabatur in narthem seu pronavem; secunda, appellata Speciosa, ad ingrediendum in secundam navem, ubi erat ambo; et tertia, vocata Sancta, ad ingressum sanctuarii.

3° Ecclesia igitur recte definitur: *Ædes publica cultui divino permanentemente deputata, in qua fideles ad colendum Deum, sacramenta aliæque religionis subsidia recipienda conveniunt.* Varia sortitur nomina juxta diversas classes ad quas pertinere potest: si præ aliis sit insignis, dicitur *basilica*, a verbo Græco βασιλική, significante domum regiam vel palatium: eo sensu legitur, II Paralip. iv, 9, et vi, 13, Salomonem atrium sacerdotum et grandem basilicam fecisse. Nunc communis opinio est quod solæ ecclesiæ majores, principaliores ac digniores vocentur basilicæ, inquit *Ferraris*, v^o *Ecclesia*, art. 3, n. 4. Si episcopi sedem contineat, est cathedralis. In quibusdam locis, v. g., in Italia, simpliciter dicitur domus, sicut in civitate ædes regia, palatium simpliciter dictum, de habitaculo principis intelligitur. Si communitatem habeat clericalem, quæ capitulariter congregari et agere possit, cum libero usu sigilli, appellatur collegiata. Cathedrales dicuntur etiam matrices, quia matres et magistræ aliarum ecclesiarum totius episcopatus reputantur, et sic habetur in jure, Decretal. l. 5, tit. 4, cap. 22. Matrices etiam vocantur ecclesiæ quæ alias habent ecclesias aliquo modo sibi subjectas, et subjectæ dicuntur earum filiæ. Quæ habent fontes baptismatis dicuntur baptismales; et illæ quibus præest rector, habens populum sub certis locorum limitibus constitutum, cum potestate ordinaria fori pœnitentialis, parochiales appellantur, et generaliter sunt baptismales, quamvis omnes baptismales non essentialiter sint parochiales.

§ III. — Consecratio ecclesiarum.

1° Nomine consecrationis ecclesiæ, latiori sensu, intelligitur dedicatio ejus ad cultum divinum, ritu speciali

a legitimo ministro facta, ut opera religionis in ea recte exerceri possint. Ignoramus quomodo sanctificatæ fuerint ecclesiæ tempore persecutionum; sed a tempore Constantini solemnnes cœperunt fieri basilicarum, cathedralium aliarumque generaliter ecclesiarum dedicationes, ut videre est in Historia ecclesiastica et apud P. *Martène*. Quamvis consecratio et dedicatio promiscue sumi soleant, inter utramque vocem aliquod nihilominus datur discrimen; dedicatio enim, quæ etiam dicitur encænna, initiatio, a verbo græco εγκαινία, est primus illius usus, et consecratio est ritus sacer quo ecclesia sanctificatur.

« 2° Missarum celebrationes non alibi quam in sacra-
» tis Domino locis, absque magna necessitate, fieri debere
» liquet omnibus, quibus sunt nota Veteris et Novi Tes-
» tamenti præcepta; » Decret. 3 part. dist. 1, can. 12, etc.

3° Missa igitur celebrari non potest in nova ecclesia vel capella ritu ecclesiastico nondum sanctificata. Duplici modo autem sanctificari potest, nempe per benedictionem et per consecrationem. Benedictio, prout in Rituali Romano describitur, a quolibet sacerdote, ex speciali delegatione episcopi, fieri potest. Consecratio vero, cujus ritus et cæremoniæ in Pontificali Romano reperiuntur, proprio diœcesis episcopo reservatur: alieno episcopo delegari potest, sed non simplici presbytero. Episcopus qui, absque legitima delegatione, alienam consecraret ecclesiam, peccaret mortaliter et insuper maneret suspensus per annum; Decret. part. 2, causa 7, q. 1, can. 28. Valet tamen consecratio.

4° Ecclesiæ consecrari possunt qualibet die etiam non festiva, sed intra Missam duntaxat, ut expresse habetur in Decretal. l. 3, tit. 40, cap. 2; et in Decreto, part. 3, dist. 1, can. 3. Valida est tamen, licet graviter illicita, consecratio extra Missam facta; *Ferraris*, v^o *Eccl.*, art. 4, n. 3; Bened. XIV, Epist. 1 et 2 ad R. P. Engelbertum, die 16 nov. 1748, Bull. App., de consecratione et reconciliatione ecclesiarum longe disserit, et affirmat 1° potestatem consecrandi ecclesias episcopatu in hærentem esse

et a nullo pendentem; 2°, auctoritate Apostolica presbyteris delegari posse, et reipsa nonnullis abbatibus delegatam fuisse, ea conditione ut chrismate ab episcopo consecrato uterentur; 3° consecrationem ecclesiae a pluribus episcopis simul fieri posse, et sic pluries consecratas fuisse ecclesias ab episcopis ad hoc congregatis, non ut assisterent, sed ut comministri essent, suas quique partes expleturi, ut refert P. Martène. Unus potest consecrare ecclesiam, alter altare, tertius celebrare Missam, plures ungere cruces, etc., idque sine ulla summi Pontificis dispensatione.

5° Ecclesia semel consecrata non est iterum consecranda: at si dubitetur eam fuisse consecratam, consecranda est, ex expresso textu Decreti, part. 3, dist. 1, can. 16, 18 et 20.

6° De consecratione autem ecclesiae constare potest per unum testem de visu vel auditu, per notam in libris ecclesiae, vel pariete vel tabula marmorea scriptam, quia sufficiunt semiplenae probationes quando nemini fit praedictum; Ferraris, art. 4, n. 79. Unde inferimus cruces numero duodecim in parietibus depictas, vel sensibilia earum vestigia, sufficere ad probandum ecclesiam fuisse consecratam.

7° Ex responsis S. Rit. Cong. 7 decembris 1744 et 29 julii 1780, quibus contradicere videtur responsio ad episcopum Gratianopolitanum, diei 22 maii 1835, officium a clero ecclesiae consecrandae strictim addicto, tam privatim quam publice recitandum est de Dedicacione, incipiendo ipsa die consecrationis ab hora tertia. Sic nobis tandem responsum est die 7 decembris 1844, scilicet « Vigiliis » faciendas, juxta Pontificale, de Sanctis; officium vero » Dedicacionis ecclesiae, non autem altaris solum, inchoandum esse, peracta consecratione, ab hora minori Tertia. »

Plures auctores, ut Goyet, Halden et Merati, docuerant officium incipiendum esse a primis Vesperis; responsio ad episcopum Gratian. erat in eo sensu. Nunc non remanet dubium.

Vigiliae autem celebrandae sunt in honorem Sanctorum

quorum reliquiae sub altare sunt recondendae. S. Rit. Congr., nobis instantibus, adhuc respondit, die 11 junii 1845, « Pontificalis verba intelligenda esse, in casu » quod celebrentur Vigiliae cum matutino, laudibus, » hymnis, canticis de Communi, cum simili oratione de » Communi, sine nomine expresso, cum non sint partes » officii diei. »

Insuper, per totam noctem et usque dum auferantur reliquiae, quaedam ante eas vigilare debent personae orantes et psallentes, juxta antiquissimum morem. Si contingat ecclesiam consecrari uno e diebus quodcumque festum excludentibus, v. g., die Paschatis, die Pentecostes, etc., dicetur Missa de die, et fiet commemoratio Dedicacionis. Officium recitandum vel cantandum erit pariter de die. Vide Merati in Gav., t. III, p. 302, et magis p. 306.

In vigilia consecrationis clerus et populus cui consecranda est ecclesia jejunare tenentur ex Pontificali. Sacra Rit. Cong. variis quaesitis respondens, die 19 julii 1780, apud Gardell., n° 4231, t. VI, p. 103, definiit 1° jejunium in Pontificali indicatum non esse de consilio, sed de praeccepto; 2° obligare episcopum consecrantem et eos tantum qui petunt sibi ecclesiam consecrari; 3° esse simul locale et personale, id est, ut nobis videtur, non obligare parochianos absentes, nec extraneos praesentes.

§ IV. — Exsecratio et pollutio ecclesiarum.

1° Ecclesia dicitur exsecrata quando amissa est ipsius consecratio vel benedictio: id autem fit per ipsius destructionem.

Res quidem est evidens, et ex Decreto, part. 3, dist. 1, can. 24, constat. Etiam si ergo ecclesia diruta, ex iisdem materiis reaedificaretur, iterum consecranda esset. Item si major vel nobilior pars, v. g., altare et sanctuarium, destruat aut addatur, minore parte relicta, quia non est eadem moraliter ecclesia; Ferraris, varia citans capita juris, v^o Eccl., art. 4, n. 23 et 24. Si Ecclesia igne comburatur, et anteriores parietes ex toto vel ex majori parte sint devastati et abrasi, quamvis non corruant,

nova necessaria est consecratio; quia in his partibus præcipue censetur residere consecratio, ubi videlicet sunt cruces et fiunt unctiones; Decreto, part. 3, dist. 1, can. 20.

Contra vero si minor pars destruat vel addatur, majori remanente, v. g., unus paries dirutus reedificetur, pavementum renovetur, tecta comburantur, parietibus integris remanentibus, etc., non iteratur consecratio nec benedictio, quia eadem moraliter remanet ecclesia, et ex regula 42 juris, in Sexto, *Accessorium naturam sequi congruit principalis*. Nec obstat quod ecclesia per partes, successive renovata, tota fuisset mutata; semper enim eadem moraliter remansisset.

Ex can. 24, dist. 6, part. 3 Decreti jam citati, eruitur quod notabiles partes additas, licet ecclesia maneat consecrata, cum aquæ benedictæ aspersione exorcisari congruat. Ita *Ferraris* et plures alii.

2° Ecclesia est polluta quando, propter aliquam indecentiam aut repugnantiam, ad usus sacros jure declaratur inhabilis. Quadruplici modo id contingere potest, scilicet per homicidium, per sanguinis effusionem, per seminis humani emissionem et per infidelis sepulturam.

1° Per homicidium voluntarium et graviter culpabile, etiam sine sanguinis effusione, non vero per homicidium casu eventum, ab amente vel ob justam sui defensionem commissum. Ita *Ferraris* aliique canonistæ, ex Decreto, part. 5, dist. 6, can. 19, et Decretal. l. 3, tit. 40, cap. 3.

Voluntaria rei juste condemnati occisio in ecclesia eam pollueret, quia injuriosa esset ecclesiæ et ipsi reo jus habenti ut ibi non occidatur.

Si quis, accepto vulnere extra ecclesiam, ad eam confugiat ibique moriatur, eam non polluit; si, e contra, vulnus mortale in ecclesiam acceperit et extra moriatur, polluta est. Ita *Ferraris*, art. 4, n. 40.

Si quis ab extra hominem in ecclesia positum occidat, eam polluit; non vero si ab ecclesia aliquem extra perimat; quia in priori casu et non in posteriori homicidium in ecclesia patrat. *Sic communiter canonistæ.*

Qui autem est in sacristia, in turri campanarum, sub tecto et super camera, censetur extra ecclesiam.

2° Per sanguinis effusionem ecclesia polluitur, ut propriis verbis statuitur in Decreto, part. 3, dist. 1, can. 20; Decretal. l. 3, tit. 40, cap. 10, et Sexto, l. 4, tit. 21, capite unico. Quædam autem conditiones requiruntur, nempe 1° ut sanguis effusus sit humanus, non vero alicujus bestię; 2° ut sit in notabili quantitate, alioquin non esset proprie effusio, quantumvis gravis fuisset percussio et etiam ossium confractio; 3° ut effusio sit voluntaria, quia supponitur crimen, ac proinde actus humanus: unde si per accidens, puta ex casu, aliquis graviter vulneretur et magna quantitas sanguinis effundatur, ecclesia non erit polluta; 4° graviter injuriosa, secus non esset crimen nec gravis irreverentia erga locum sacrum. Hinc si ex levi vulnere sanguis copiose effundatur per nasum, ut quandoque accidit in pugnis inter pueros, ecclesia non censetur polluta: pollueretur vero si hæc quantitas ex gravi percussione in nasum proveniret: gravitas aut levitas percussione ex communi hominum æstimatione judicatur. In dubio, ecclesia habenda est ut non polluta, juxta regulam juris: *Odia restringi convenit*. 5° Requiritur ut gravis percussio in ipsa ecclesia facta fuerit, eo modo quo diximus de homicidio.

3° Per seminis humani effusionem, ut in dissertatione nostra de sexto præcepto dicimus.

4° Per infidelis aut excommunicati denunciati sepulturam; Decretal. l. 3, tit. 28, cap. 12, et tit. 40, cap. 7. Nominè infidelis intelligitur infans sine baptisate decessus, nisi ex utero matris non fuerit extractus et cum illa sepeliatur, quia nondum natus, portio viscerum matris videtur esse. Ita multi apud *Ferraris*, v^o *Eccl.*, art. 4, n. 52. Nonnulli tamen infantes fidelium excipiunt, dicentes eos tales censi quales sunt parentes: sed opinio quæ tenet illos non excipiendos esse, longe communior est, et probabilior videtur.

Sepultura hæretici publici, sed non denunciati, ecclesiam jure communi non polluit; quia cum non sit vitan-

«*capilla alicuius*»
 dus vivus, nec obligatio est eum vitandi mortuum. Sic *Reiffenstuel*, l. 3, tit. 40, n. 21; *Ferraris*, v° *Eccles.* art. 4, n. 54; *S. Lig.*, l. 6, n. 366; *Giraldi*, t. 1, p. 424 et 425, etc.

Concil. Trid., sess. 25, cap. 19, de Reform., vult ut qui in duello decesserint *perpetuo careant ecclesiastica sepultura*; et *Bened. XIV*, *Const. Detestabilem*, 10 nov. 1752, § 9, declarat privationem sepulturæ ecclesiasticæ a concil. Trid. inflictam, «*incurrendam ante sententiam iudicis, a decedente quoque extra locum conflictus, ex vulnere ibidem accepto, sive duellum publice, sive private indictum fuerit, ac etiamsi vulneratus ante mortem non incerta pœnitentiæ signa dederit, atque a peccatis et censuris solutionem obtinuerit, sublata episcopis et Ordinariis locorum super hac pœna interpretandi ac dispensandi facultate.*» *Bull.* t. iv. Hinc annotator *Ferraris* concludit ecclesiam ac proinde cœmeterium violari per sepulturam ejus qui decessit in duello, etiamsi denunciatus non fuerit. Sed *Ferraris*, plures alios citans, contrarium sentit, et talis violatio in Gallia non admittitur, licet honores sepulturæ ecclesiasticæ in duello decedentibus absque pœnitentiæ signis et reparatione scandalum denegentur. Vide *Giraldi*, t. 1, p. 425.

Prædicti autem casus ecclesiam non violant, nisi sint publici aut publice innotuerint. Sic omnes, ex variis textibus juris, et habent ut occultum quod duobus vel tribus notum est testibus discretis: si autem factum prius occultum fiat publicum, ex eo tempore ecclesia habenda erit ut polluta; *Ferraris*, art. 4, n. 57.

Oratoria privata non proprie polluuntur. Si quod tamen ex factis ecclesiam polluentibus in eis acciderit, eo ipso cessat facultas obtenta Missam in eis celebrandi.

Non licet, nec ipsis clericis, habitare diu noctuque et etiam dormire in domibus ædificatis super capellis in quibus quotidie Missa celebratur, sed omnino prohibetur. *S. Cong. R.* die 11 maii 1641, apud *Gardell.*, t. 1, p. 327.

Subtus vero oratoria vel ipsas ecclesias adesse possunt *horrea, cellæ vinariæ aut apothecæ.* (*Ferraris*, v° *Orat.*, n. 92.) Hæc tamen supra non decerent, et in IV Concil. Mediol. stricte fuerunt prohibita. *Act. Eccl. Mediol.* t. 1, p. 101.

§ V. — Effectus pollutionis ecclesiæ.

1° Effectus violationis alicujus ecclesiæ sunt: 1° ut reconciliari non possit quin prius amota fuerit causa pollutionis adhuc subsistens, v. g., si cadaver infidelis exhumatur; 2° ut nemo in ea vel in cœmeterio polluto sepeliatur ante reconciliationem; 3° ut nec Missa, nec aliud officium ecclesiasticum in ea celebretur; quicumque enim secus ageret aut mortuum sepeliret, mortaliter peccaret. *Ferraris* et alii multi cum illo, art. 4, n. 59.

In eo casu, parochus ad episcopum recurat, et interea cæremoniis sepulturæ, quæ differri non potest, in ecclesia non polluta peractis, relinquitur cadaver civiliter in cœmeterio recondendum.

2° «*Si, sacerdote celebrante, violetur ecclesia ante canonem, dimittatur Missa; si post canonem, non dimittatur:*» sunt verba *Miss. Rom.*, *Rubr. de Defect.*, tit. 10, n. 2. Statim SS. Sacramentum auferatur, altaria exspolientur, etc.

3° Causæ quæ polluunt ecclesiam polluunt cœmeterium; textus enim juris cœmeterium sicut ecclesiam spectant. Unde polluitur cœmeterium si reus ad mortem damnatus, in eo occidatur; si infans sine baptismo mortuus, ibi sepeliatur.

4° Polluta ecclesia, eo ipso polluitur cœmeterium ei contiguum; quia censetur res una cum ecclesia, et *accessorium naturam sequi*, etc.; secus, si ab ea esset separatum. Contra vero, polluto cœmeterio, non ideo pollueretur ecclesia ei contigua; quia non convenit principale naturam accessorii sequi.

Si ecclesia rueret vel incendio periret, non ideo prohiberentur sepulturæ in cœmeterio.

§ VI. — Reconciliatio ecclesiarum.

1° Ecclesia penitus vel ex majori parte reedificata, vel etiam parietibus renovata, debet nova consecratione dicari, inquit *Ferraris*, v^o *Consecrat.*, n. 9 : etenim non eadem, sed altera est ecclesia.

2° Contra vero ecclesia solemniter ritu consecrata, quocumque etiam enormi crimine polluat, iterum consecrari non debet, quia consecratio assimilatur Baptismo, et circa idem objectum nunquam iteratur : sic expresse *Ferraris*, v^o *Eccl.*, art. 4, n. 74 et seq., *Devoti* aliique canonistæ, quamvis canon 20, dist. 1 partis 3 Decreti contrariam dispositionem habere videatur. Procedendum est igitur ad ejus reconciliationem, quæ ab episcopo faciendâ est, secundum ritum in Pontificali præscriptum, utendo aqua ad hoc specialiter benedicta, cum vino et cinere, ad significandum peccatorum reconciliationem ; semper enim cinis fuit signum pœnitentiæ.

3° Episcopus diœcesanus alium delegare potest episcopum ad hanc reconciliationem faciendam, non vero simplicem sacerdotem ; id expresse prohibetur a Greg. IX, in Decretal. l. 3, tit. 40, cap. 9, et sic S. Cong. Rit. pluries decrevit.

4° Romanus autem pontifex hanc facultatem delegare potest simplicibus sacerdotibus ; sic S. Congr. Rit. decrevit 19 maii 1607 ; ita habet Bened. XIV, in I Epist. superius citata, § 2. Ex speciali Leonis X concessione, hoc privilegium habent generales, provinciales, etc., ordinum Mendicantium et aliorum quorundam non mendicantium, ea conditione ut aqua ab episcopo diœcesano benedicta utantur, nisi episcopus duobus diebus, circiter 13 vel 15 leucis, ab ecclesia reconcilianda distet. Pius VIII facultatem concessit, 3 martii 1821, vicario generali diœcesis Carpensis, referente *Romsée*, « sive per se, sive » per alios sacerdotes ab ipso specialiter deputandos, » reconciliandi ecclesias consecratas (*quæ variis modis » profanatae fuerant*), de quibus in precibus, servato ritu » a Pontificali Romano præscripto, adhibita aqua per » catholicum episcopum benedicta. »

Usus tamen obtinuit ut, facultate prius ab Ordinario impetrata, sacerdos ecclesiam reconciliet, eam quæ Grægoriana dicitur aquam adhibendo, et juxta formam in Pontificali Romano descriptam.

5° Si ecclesia non fuerit consecrata, sed tantum benedicta, per simplicem sacerdotem ab episcopo aut a vicario generali delegatum reconciliari potest, juxta formam in Rituali Romano statutam. Sic Glossa in cap. 10, tit. 40, lib. 3 Decretal., *Rituale Rom.*, *Ferraris*, art. 4, n. 72 et alii.

6° Etsi ecclesia per sacrilegia publica, ab homicidio, sanguinis aut seminis effusione, infidelis vel excommunicati sepultura distincta, per exercitia hæretica, profana, impia, per hominum vel animalium in ea stabulorum spurcitas, etc., stricte ad sensum juris canonici non polluat, maxime tamen decet et praxis est ut per episcopum vel per sacerdotem ab eo delegatum cum aliqua cæremonia reconcilietur et abluatur. Ita *S. Ligorius*, l. 6, n. 368 post *Layman*.

7° Cœmeterium pollutum reconciliari potest per simplicem sacerdotem ab episcopo aut vicario generali deputatum, et sequendus est ritus specialis in Rituali præscriptus.

8° Si per gravem aliquam indecentiam, non quidem stricte pollutum, sed profanatum fuisset, aliqua cæremonia expiatoria sanctificandum foret, quemadmodum de ecclesia diximus, idque juxta episcopi iudicium.

§ VII. — Necessitas ecclesiarum.

1° *Constat ex dictis* ecclesias semper existisse et aliquo ritu sacro sanctificari debuisse : jure communi et ordinario prohibetur ne Missa extra loca sacra celebretur, et Concil. Trid. hanc dispositionem juris renovavit ac confirmavit sess. 22, Decreto *de Observ. et vitandis in celebr. Missæ*.

2° Certum est tamen, in primis Ecclesiæ sæculis, tempore persecutionum, Missam frequenter celebratam